

BESTSELLER THE NEW YORK TIMES

SECRETUL BIBLIOTECAREI

TRADUCERE DE CARMEN ION

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

„Captivantă, emoționantă și încărcată
de tensiune. Secretul dureros al lui Belle
și curajul ei admirabil te vor cuceri –
și îți vor frânge inima.”

FIONA DAVIS,
autoarea bestsellerului
Leii de pe Fifth Avenue

CORINT
FICTION

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

SECRETUL BIBLIOTECAREI

Traducere din limba engleză de
Carmen Ion

CORINT
FICTION

*Pentru cele două Belle:
Belle da Costa Greene
și
Belle Marion Greener*

1

*28 noiembrie 1905
Princeton, statul New Jersey*

Clopotele din clădirea Old North bat ora exactă și îmi dau seama că voi întârzia. Aș vrea s-o iau la fugă, să-mi suflec poalele voluminoase ale fustei și să-mi las picioarele să zboare peste aleile Universității Princeton. Dar chiar în clipa când apuc materialul greu, aud vocea mamei: „Belle, trebuie să te porți ca o doamnă în orice împrejurare.” Oftez; o doamnă nu ar lua-o niciodată la fugă.

Las țesătura să-mi cadă din mână și încetinesc pasul în timp ce îmi croiesc drum prin peisajul gotic înfrunzit din Princeton, conceput să semene cu cele de la Cambridge și Oxford. Sunt conștientă că nu trebuie să atrag și mai mult atenția asupra mea. În momentul când ajung în dreptul Blair Arch, mă mișc iute, dar acceptabil pentru o doamnă.

Au trecut cinci ani de când am părăsit apartamentul nostru din New York pentru a locui în acest oraș studentesc adormit din New Jersey, a cărui liniște mă deranjează și acum. Aș vrea să mă pot întoarce la energia debordantă a

New Yorkului măcar în weekenduri, dar cei șaiszeci de cenți, costul biletului de tren, depășesc bugetul familiei. Așa încât, în schimb, trimit banii pe care îi câștig acasă.

Mă strecor pe sub un turn crenelat și-mi temperez pasul pentru a nu ajunge la destinație cu răsuflarea întretăiată. „Vei lucra la Universitatea Princeton. Într-o instituție exclusiv masculină. Și va trebui să ai mare grijă să nu faci nicio dată nimic care să te scoată în evidență.” Vorbele mamei se insinuează în mintea mea chiar și de la o sută de kilometri distanță.

Împing încet ușa grea din lemn de stejar pentru a evita scârțâitul zgomotos și traversez cât de silențios îmi permit ghetetele din piele de vițel holul din marmură, înainte de a mă strecura tiptil în biroul pe care îl împart cu două colege bibliotecare. Încăperea e goală și răsuflu ușurată. Nu ar avea nicio importanță dacă aș fi văzută de amabila domnișoară McKenna, însă cum aș putea fi sigură că domnișoara Adams, care-și ține mereu ochii plecați, dar e de fapt tare băgăcioasă, nu mi-ar divulga cândva păcatul în fața superiorilor?

Îmi scot haina și pălăria și-mi netezesc cu grijă părul cârlionțat și rebel, dându-l pe spate. Îmi aranjez fusta sobră de culoare bleumarin sub mine, așezându-mă pe scaun. Peste câteva minute, tresar când ușa biroului e dată de perețele lambrizat cu lemn. E singura mea prietenă, draga de Gertrude Hyde, bibliotecară și ea și colegă de apartament. Fiind nepoata stimatei șefe a departamentului de achiziții pentru bibliotecă, domnișoara Charlotte Martins, Gertrude își permite să spargă liniștea venerabilelor coridoare fără teama repercusiunilor. E o tânără exuberantă de douăzeci și trei de ani, cu păr roșcat și ochi strălucitori, și nimeni nu mă face să râd ca ea.

— Îmi pare rău că te-am speriat, dragă Belle. Îți datorez acum două scuze, nu una. Nu numai că te-am abandonat în dimineața asta, și în mod cert ai întârziat din cauza mea, zice ea cu un zâmbet răutăcios, aruncând o privire spre ceasul de pe perete, dar te-am și speriat.

— Nu fi prostuță. A fost greșeala mea. Ar fi trebuit să las pentru moment deoparte scrisoarea către mama ca să vin cu tine și Charlotte. Vreau să zic, domnișoara Martins, mă grăbesc să mă corectez.

De cele mai multe ori vin dimineața la universitate însoțită de Charlotte și Gertrude, mergând pe jos de la casa lor mare de pe University Drive, unde locuiesc într-o cameră și iau masa cu ele și cu restul familiei lor. Charlotte și Gertrude m-au primit de la bun început cu căldură și generozitate în casa și în cercurile lor sociale și mi-au oferit o mulțime de sfaturi la muncă. Nici nu-mi pot imagina cum m-aș fi descurcat la Princeton fără ajutorul lor.

— De ce te tot frământă cum să îi spui mătușii Charlotte? Doar suntem singure aici, mă ia în râs Gertrude.

Nu-i spun ce gândesc. Că ea nu este nevoită să țină cont zi de zi, clipă de clipă, de standardele sociale de la Princeton, pentru a se asigura că are comportamentul adecvat. Că nu e nevoită să-și cântărească permanent vorbele, mersul, manierele, pe când eu da. Chiar și cu ea trebuie să mă port cu grijă, având în vedere privirea iscoditoare îndreptată asupra femeilor în acest oraș studentesc ce pare să se afle în Sudul segregat, și nu în Nordul presupus a fi mai progresist.

Bocănitul distinct al pantofilor domnișoarei Adams răsună pe coridor și fusta lui Gertrude foșnește în clipa când se pregătește să plece. O place pe colega mea de birou la fel

de mult ca mine, și preferă să dea bir cu fugiții înainte de a fi atrasă într-o conversație.

Dar înainte de a ieși, se întoarce cu fața spre mine și îmi șoptește:

— Sper că vii la prelegerea de filozofie din seara asta?

Woodrow Wilson, care a preluat președinția la Universitatea Princeton în urmă cu trei ani, a instituit tot felul de reforme academice și numărul de conferințe accesibile personalului și membrilor comunității a crescut. La fel ca Gertrude, și eu mă bucur nespus că sunt inclusă în viața academică din campus, dar, pe de altă parte, detest alte decizii luate de Wilson, ca de pildă faptul că la Princeton nu sunt admiși nici acum decât studenți albi, în timp ce toate celelalte universități din Ivy League acceptă și persoane de culoare. Totuși, nu aș da niciodată glas opiniei mele.

Așa încât mă mulțumesc să-i răspund:

— Nu aș lipsi pentru nimic în lume.

Tăcerea volumelor mă învăluie ca o pătură moale. Mă relaxez în tihna molcomă a sunetului scos de paginile întoarse de vizitatori și în parfumul coperților legate în piele. Zilele lungi petrecute în compania manuscriselor medievale și a vechilor cărți tipărite mă liniștesc și mă delectează. De fiecare dată când mă gândesc la munca primilor zețari care au consemnat pentru posteritate limba engleză și au răspândit în rândurile publicului larg comorile ei literare culegând cuvintele meticuloasă, literă cu literă, transformând paginile goale în texte frumoase, menite să-i inspire pe credincioși și pe ceilalți cititori, mă simt transportată dincolo de limitele timpului și spațiului, exact așa cum se simțea și tata. Pentru el, cuvântul scris era o invitație să gândești

liber, privind spre lumea largă, și nicicând nu a fost mai adevărat acest lucru ca în zorii tiparului, atunci când – pentru întâia oară – invitația a fost adresată maselor, și nu puținilor aleși.

— Domnișoară Greene, aud o voce blândă de dincolo de rafturile cu cărți.

Două cuvinte simple, însă tonul mlădios și accentul inconfundabil îl trădează pe posesorul glasului, pe care, oricum, îl așteptam.

— Bună ziua, domnule Morgan, îi răspund întorcându-mă în direcția vocii.

Chiar dacă vorbesc încet, domnișoara Scott își ridică ochii de la pupitrul unde se împrumută și se returnează cărțile și se încruntă dezaprobat la mine. Dar nu atât volumul vocii mele este cel care o deranjează, ci relația mea de amiciție cu un coleg bibliotecar și în același timp un remarcabil colecționar și filantrop.

Domnul Junius Morgan este bancher, desigur, dar în același timp a donat cu generozitate universității zeci de manuscrise antice și medievale, motiv pentru care a primit titlul onorific de bibliotecar-șef asociat. Sunt sigură că domnișoara Scott consideră că orice fel de relație s-ar fi putut înfirișa între noi – chiar și cea cordială, exclusiv profesională pe care o avem – este mai prejos de statutul lui social.

Din spatele rafturilor își face apariția un bărbat slab, cu păr castaniu rar și o expresie blândă, mascată de ochelarii rotunzi.

— Ce mai faceți, domnișoară Greene?

— Mulțumesc, bine. Dar dumneavoastră?

Îi vorbesc pe un ton profesional rezervat. A întârziat cu douăzeci de minute față de ora stabilită și începusem să mă

gândesc că uitase de întâlnire. Dar nu aş îndrăzni să aduc niciodată în discuție vreo întârziere din partea sa.

— Mi-am propus să arunc un ochi la cărțile lui Vergiliu, așa cum am discutat ieri. Vreți să mă însoțiți? Desigur, dacă îndatoririle vă permit și sunteți în continuare interesată.

Domnul Morgan, sau Junius, așa cum îi spun eu în gând, știe prea bine că interesul meu față de cea mai valoroasă colecție a bibliotecii este aproape la fel de intens ca al său și că niciuna dintre sarcinile mele curente nu m-ar împiedica să particip la vizionarea privată pe care mi-a promis-o.

Împărtășim pasiunea pentru poetul roman antic Vergiliu. Biblioteca adăpostește cincizeci și două de volume valoroase din opera lui. Pentru mine, discuțiile cu Junius despre întunecatele călătorii din *Eneida* și *Odissea* sunt printre cele mai plăcute momente ale zilei. În timp ce Junius îl admiră pe Odiseu, eu mă identific întotdeauna cu Enea, refugiatul troian care se străduiește cu disperare să-și împlinească destinul într-o lume în care nu își găsește locul. Un om ale cărui fapte au fost dictate mereu de simțul datoriei, care s-a sacrificat pentru binele celorlalți.

— Mi-am făcut timp liber în program, îi răspund cu un zâmbet.

— Minunat. Atunci vă rog să mă urmați.

Poalele fustei mele ating cu un foșnet podeaua din lemn de stejar în timp ce mă îndrept în urma lui către încăperea mică și elegantă ce găzduiește operele lui Vergiliu. Trag aer în piept și mă abțin să bat din picior de nerăbdare cât îl aștept să scoțoească în buzunar după un portchei greu.

Într-un târziu deschide ușa, dând la iveală vitrinele de sticlă în care este păstrată prețioasa colecție de volume rare. În lume nu există decât vreo sută cincizeci de cărți

tipărite din operele lui Vergiliu. Cele deținute de biblioteca noastră au fost toate publicate în secolul al XV-lea. Și majoritatea au fost donate de Junius.

Nu le-am văzut decât de câteva ori înainte, și numai în prezența echipei de restauratori. E un moment sacru pentru mine.

Vocea domnului Morgan se strecoară în intimitatea gândurilor mele.

— Vreți să vedeți de aproape volumul meu preferat?

Ține în mâini cea mai rară dintre cărțile lui Vergiliu, ediția Sweynheym și Pannartz. Clericii germani Conrad Sweynheym și Arnold Pannartz s-au numărat printre cei dintâi care au folosit tiparnița în secolul al XV-lea, iar cartea pe care mi-o oferă Junius este una dintre primele publicate de ei.

— Îmi permiteți? întreb eu, încă nevenindu-mi să cred ce noroc a dat peste mine.

— Firește.

Ochii lui Junius strălucesc în spatele ochelarilor. Bănuiesc că este un episod emoționant pentru el să-și împartă trofeul cu cineva care îl prețuiește la fel de mult.

Îmi trag pe degete mânușile albe pe care mi le întinde. Cartea este mai grea decât mă așteptasem. Mă așez în fața paginilor deschise. „Ce mult s-ar bucura tata de un asemenea moment”, îmi zic cu gândul la cel care mi-a făcut cunoștință cu lumea aleasă a artei și a manuscriselor pe vremea când nu eram decât o fetiță.

„Într-o bună zi”, îmi spusese el odată, „frumusețea minții tale și cea a artei vor fi unul și același lucru.”

Zămbesc la amintirea vorbelor tatei în timp ce întorc paginile îngălbenite de vreme. Cercetez detaliile executate

manual ale literei *T* care marchează începutul unei pagini și mă minunez de strălucirea foiței de aur. Uit de prezența lui Junius lângă mine, până ce mi se adresează din nou:

— Aseară m-am văzut cu unchiul.

Nu e nevoie să precizeze la cine se referă. Toți cei care lucrează la bibliotecă știu că Junius este nepotul cunoscutului magnat J. P. Morgan, și tocmai de aceea eu nu-i rostesc niciodată numele de familie. Vreau ca Junius să știe că îl apreciez doar pentru erudiția sa.

— Da? răspund politicos, fără să-mi iau ochii de pe pagină.

— Da, la Clubul Grolier.

Cunosc clubul doar după reputație. Fondat în 1884, în urmă cu vreo douăzeci de ani, acest club privat reunește bibliofili cu dare de mână, al căror scop principal este promovarea educației și colecționarea de cărți. Mi-ar plăcea enorm să pot arunca o privire în spatele ușilor închise ale conacului în stil romanesc de pe East 32nd Street. Dar fiind femeie, nu mi se va îngădui niciodată să pătrund în clădire, iar pentru acei gentlemen, sexul femeiesc n-ar fi singurul meu păcat.

— A fost interesantă prelegerea? Întreb pentru a continua schimbul de amabilități.

— De fapt, domnișoară Greene, nu prelegerea a fost partea cea mai interesantă a serii.

Tonul cu care rostește aceste vorbe Junius e neobișnuit pentru el, pare aproape jucăuș. Curioasă, îmi ridic ochii de pe paginile operei lui Vergiliu. Pe fața placidă a lui Junius, mereu purtând o expresie amabilă, dar serioasă, a înflorit acum un zâmbet. E ceva oarecum tulburător, așa că mă trag puțin înapoi, în timp ce mă întreb ce Dumnezeu se întâmplă.

— Nu? Vreți să spuneți că nu v-a plăcut prelegerea?

— Ba da, însă partea cea mai fascinantă a fost de fapt discuția pe care am purtat-o cu unchiul despre colecția lui personală de artă și manuscrise. Din când în când îi ofer sfaturi în privința acesteia, ca și în privința bibliotecii pe care o construiește pentru a-și adăposti colecția, chiar lângă casa pe care o deține în New York.

— Ah, da, zic eu dând ușor din cap. Are cumva în vedere o nouă achiziție interesantă?

Junius face o scurtă pauză înainte de a-mi răspunde.

— Da, cred că se poate spune și așa, că unchiul se află în căutarea unei noi achiziții, chicotește el cu subînțeles. I-am recomandat să-ți acorde un interviu de angajare pentru postul de bibliotecară personală.

2

*7 decembrie 1905
New York, statul New York*

Tramvaiul de pe linia Broadway urcă hurducăind, atmosfera nocturnă din New York mă învăluie și aproape că mă bucur că apariția domnului Richardson la mine în birou spre sfârșitul după-amiezii m-a obligat să îmi amân plecarea până la ora opt. Cerul neluminat de lună este de un albastru întunecat, și totuși New Yorkul arată strălucitor și plin de viață. Mă uit la cuplurile elegante care se plimbă braț la braț, la tinerii studenți care se întorc acasă de la bibliotecă sau se îndreaptă către puburi, la vânzătorii de ziare care strigă în gura mare titlurile edițiilor de seară. Cu toate că ar trebui să mă fi obișnuit cu forfota de la această oră după mai bine de zece ani trăiți în oraș înainte de a mă muta în somnorosul Princeton, vivacitatea nocturnă mă ia prin surprindere de fiecare dată când mă întorc acasă.

Acasă. Cuvântul acesta face ca toate celelalte gânduri să-mi zboare din minte. Chiar este orașul New York casa

mea? Am locuit aici de când aveam opt ani, dar unui alt loc, celui de dinaintea mutării, îi păstrez cele mai calde amintiri.

Tramvaiul înaintează pufăind pe Broadway, iar eu mă întorc în trecut și îi zâmbesc fetei pe care o văd cu ochii minții. Mă imaginez micuță, stând pe gazonul din fața casei noastre cu etaj de pe T Street NW din Washington, DC. Casa noastră era încadrată de cele locuite de membrii familiei lărgite a mamei. Bunica Fleet, cu unchiul James și unchiul Bellini, în clădirea din dreapta, iar în cea din stânga, unchiul Mozart cu soția și fiul lor. Acolo m-am simțit mereu în siguranță, m-am simțit bine, chiar împlinită.

Îmi amintesc de o zi de vară mult prea călduroasă, când mă adăpostisem la umbra binevenită a unui loc anume de sub ulm. Luasem copacul în stăpânire cu mult timp în urmă și nimeni nu îndrăznise să conteste decizia nepoatei favorite și răzgâiate a bunicii, șefa tribului nostru matriarhal. În ziua aceea mă sprijinisem cu spatele de trunchiul său și deschisese caietul de schițe pentru a desena coroana deasă a ulmului. Rădăcinile arborelui erau în grădina bunicii, însă crengile se întindeau peste curtea noastră, până la casa unchiului Mozart. Dar înainte să apuc să trasez mai mult decât câteva linii, mama m-a strigat să intru în casă ca să luăm cina.

De două ori m-am prefăcut că n-o aud înainte de a lăsa caietul și creionul să cadă pe iarbă și să intru în grabă. Chiar și la acea vârstă fragedă – aveam cinci sau șase ani –, știam că, dacă mama era nevoită să strige după mine și a treia oară, încălcăm una dintre regulile ce guvernau comportamentul familiei Fleet: să nu ridicăm niciodată vocea și să nu facem nimic prin care să-i obligăm pe adulți să ridice ei glasul. Nu era decât unul dintre multele principii după

care ne ghidam noi. A fi un Fleet însemna să fii bine educat (toate mătușile și toți unchii mei absolviseră colegiul) și să ai o slujbă (femeile din familie erau profesoare, iar bărbații, ingineri). Membrii familiei Fleet erau modești în îmbrăcăminte și ținută, apropiați de comunitate, manierați în comportament și demni în orice împrejurare, indiferent de tratamentul cu care aveam de-a face dincolo de mica noastră lume.

— Uite-o și pe scumpa mea, a exclamat bunica văzându-mă, așa cum făcea întotdeauna.

Și-a deschis brațele și m-a strâns la piept. Cu nasul lipit de șorțul ei, am adulmecat aroma delicioasă a chiflelor, impregnată în haine. Nu m-aș fi desprins niciodată din această îmbrățișare.

— Acum du-te și așază-te la locul tău la masă, a spus ea.

M-am conformat, fericită să împart cu ceilalți acel moment special, căci tata era și el acasă, un eveniment rar, pentru că era mereu ocupat cu lucruri pe care eu nu le înțelegeam. După ce ne-am așezat în jurul celor două mese – una de zece persoane, pentru adulți, și cealaltă mai mică, pentru mine, surorile mele Louise și Ethel, fratele meu Russell și vărul nostru Clafton, fiul unchiului Mozart –, tata a rostit rugăciunea, apoi s-a ridicat cu paharul în mână.

— Pentru familia Fleet, să aveți mereu parte de prosperitate și pace în micul nostru Eden. Pentru draga mea Genevieve, sursa mea nepuizabilă de putere, cea care mă iartă întotdeauna pentru zelul cu care încerc să salvez lumea, ca să știe mereu cât de mult o iubesc. Pentru scumpii mei copii, care nu vor ști niciodată cât de mult sunt iubiți, fiecare dintre voi să mulțumească celui ce veghează

deasupra noastră pentru mărinimia Sa, ca și pentru căile Lui, uneori întortocheate.

Toată lumea a râs, chiar și eu, deși n-aveam idee ce anume era așa de amuzant. Și pe urmă, tata s-a aplecat și a sărutat-o pe mama, ceea ce făcea de câte ori avea ocazia. Am chicotit și mi-am acoperit ochii, deși felul în care se țineau de mână și se sărutau mă încălzea pe dinăuntru.

Huruitul tramvaiului mă smulge din visare și scot un oftat. Aproape douăzeci de ani au trecut de atunci și, cu toate că la început ne întorceam acasă uneori de sărbători, s-au împlinit zece ani de când nu am mai fost în vizită la Washington, DC. Acum, singura mea legătură cu orașul o reprezintă felicitările de ziua de naștere trimise de bunica Fleet și câte o scrisoare de la unchiul Mozart. Atunci când ne-am mutat la New York, fratele mamei obișnuia să vină să ne viziteze des. Era bun prieten cu tata, și el fusese cel care le făcuse cunoștință părinților mei. Dar nu ne-am văzut de mult timp și tot ce mi-a rămas acum sunt amintirile. Amintiri vechi, care au început să se încețoșeze în mintea mea, însă mă bucur de toate zilele pe care le-am păstrat în memorie și știu că pentru mine DC va fi întotdeauna acasă.

Tramvaiul se oprește cu o zdruncinătură și mă uit pe geam. Am ajuns la stația mea. Cobor, însă mai am de mers pe jos, cu vântul învârtindu-se și luându-mă pe sus, încă patru cvartale până la apartamentul familiei. Cu temperaturile astea în jur de zero grade, aș fi preferat să iau o trăsură de la Grand Central Station, însă cum călătoria nu a fost planificată, finanțele nu mi-au permis un asemenea lux.

Încerc să măresc pasul, însă valiza, plină cu cea mai bună rochie gri de lucru pe care o am și cele mai noi botine,

dintr-acelea cu tocuri, atârnă greu. Cotesc și intru de pe Broadway pe West 113th Street, apoi, cu degetele înghețate, încerc să descui ușa clădirii din piatră maronie de la numărul 507. Cheia nu se învârte și îmi dau seama că broasca s-a stricat din nou. Cât aș vrea să locuim altundeva, într-un loc unde totul să funcționeze.

Intru, îmi frec mâinile înmănușate ca să le încălzesc și pornesc să urc spre primul etaj. Un singur bec se leagănă atârnat de tavan, deasupra capului meu; măcar l-au înlocuit pe cel stricat. Din fericire, cheia de la ușa apartamentului se răsuțește cu ușurință în broască, așa că mă strecor repede înăuntru.

Aici s-au mutat mama și frații mei în urmă cu mai bine de doi ani, atunci când fratele meu mai mare, Russell, a început cursurile la facultatea de inginerie de la Universitatea Columbia. Înainte de asta, locuiam mai spre centru, pe una din străzile West Nineties, într-un cartier plăcut, destinat clasei de mijloc, plin ochi cu tâmplari, polițiști, contabili și prăvăliași, dacă erau bărbați, și cusătorese, funcționare și profesoare, dacă erau femei, majoritatea de origine germană, irlandeză și scandinavă. Cartierul în care stăm acum e locuit de studenți, profesori și lucrători de tot felul care deserveșc universitatea, și am reușit să găsim un apartament într-una dintre clădirile cu cele mai ieftine chirii, situată la numai câteva cvartale distanță de Universitatea Columbia. Fratele meu urmează aici cursuri la mai multe specializări – industrie minieră, inginerie electrică și producție de energie cu aburi –, iar eforturile lui vor avea drept rezultat rotunjirea venitului întregii familii. Suntem toate nespuse de mândre de el.

Mă aștept să găsesc apartamentul în întuneric, cu cele două dormitoare cu ușile închise peste noapte și Russell adormit pe canapea, căci toată lumea trebuie să se trezească devreme mâine-dimineață: Louise și Ethel ca să ajungă la școlile unde predau, Russell la facultate și sora mea cea mai mică, Theodora, la școală. În salon dau însă de mama, așezată într-un balansoar, lângă o măsuță cu o lampă pe ea. Arată ca un buchet de flori de seră, perfect aranjată, cu gлез-nele încrucișate și mâinile odihnindu-se, una peste alta, în poală. Are trăsături delicate și frumoase, cu pomeți înalți, un nas drept și îngust pe care am fost întotdeauna invidioasă și buze roșii ca un boboc de trandafir. Doar firele argintii din părul castaniu îi trădează cei cincizeci de ani. Poartă, ca de obicei, halatul din mătase brodat, un cadou de la tata de dinainte de a mă naște eu.

— Bună seara, mamă, îi șoptesc, pentru că nu vreau să-l trezesc din somn pe Russell.

Flutură din gene și-și deschide ochii încețoșați. Îi ia o clipă ca să mă recunoască.

— Ah, Marion, ai ajuns în fine acasă, răspunde ea somnoroasă, cu o voce la fel de joasă ca a mea.

Probabil că am trezit-o dintr-un somn foarte adânc, din moment ce îmi spune pe al doilea prenume, cel cu care am fost strigată mulți ani. Dar de când m-am mutat la Princeton, a interzis tuturor membrilor familiei să-mi spună Marion. De atunci încolo, repeta ea, trebuia să *fiu* Belle.

O sărut ușor pe obraz.

— N-ar fi trebuit să stai să mă aștepți, mamă. E târziu. Arunc o privire în direcția fratelui meu, care nu se clintește însă pe canapea.

— Nu-i prea târziu pentru a-mi întâmpina fiica.

Scoate ceasul de buzunar, îl verifică și adaugă:

— Dumnezeuule, e trecut de unsprezece. Nu-mi place că ai fost nevoită să umbli singură pe stradă la ora asta.

— Am sperat să ajung mai devreme. Cu trenul de la ora cinci. Dar a trebuit să-mi termin treburile înaintea plecării.

— Mă bucur așa mult să-ți văd fața frumoasă, Belle. Măine te așteaptă o zi mare.

Ochii îi strălucesc chiar și în lumina difuză din încăpere. Este, de fapt, o zi mare pentru întreaga familie. Căci succesul unuia înseamnă un câștig pentru toți.

Mama se ridică din balansoar și merg în urma ei către bucătărie. Trage cât poate de iute un scaun de sub masă și mă strecor pe un altul, lângă ea. Chiar și așa, cu numai noi două înăuntru, bucătăria tot pare aglomerată. Masa de șase persoane a fost împinsă în fața dulapului, care abia dacă încapă între răcitor și cuptor. Întreg apartamentul cu două dormitoare pare înghesuit. Este prea mic pentru ei cinci, dar nu ne permitem un altul mai spațios. Salariile de profesoare ale surorilor mele și puținii bani câștigați de mama dând lecții particulare de vioară unor școlari nu ajung decât pentru plata facturilor și acoperirea cheltuielilor cu educația lui Russell. Trimit și eu acasă bani, însă cum la Princeton trebuie să plătesc pentru casă și masă, nu reușesc să economisesc mare lucru.

— Bun, zice mama cu toată seriozitatea, acum povestește-mi cum te-ai pregătit pentru interviul de mâine.

Mă bucurasem mult să o revăd, dar acum mă simt dintr-odată iritată. Întrebarea, și mai ales tonul cu care a pus-o,

sugerează că aş fi putut să nu mă fi pregătit bine. În public, scad câţiva ani din cei douăzeci şi şase pe care îi am. Sunt o femeie cu succes în carieră – deşi bibliotecarii nu câştigă la fel de bine ca profesorii –, şi totuşi mama continuă să-mi vorbească de parcă aş avea nouăsprezece ani. Dar am fost educaţi să ne purtăm respectuos, aşa că nici prin cap nu-mi trece să-mi arăt iritarea.

— Junius – vreau să zic, domnul Morgan, mă corectez eu, căci mama nu ar fi de acord cu maniera aceasta familiară de adresare. Domnul Morgan cel tânăr e cel care m-a ajutat. Mi-a furnizat o listă cu lucrările din colecţia domnului Morgan şi am făcut cercetări asupra operelor de artă, cărţilor şi artefactelor pe care le deţine, cu scopul de a le cataloga aşa cum se cuvine, dar şi de a-i oferi sugestii pentru adăugiri potrivite. În plus, am studiat proiectul noii sale biblioteci pentru a-i face recomandări în legătură cu modul de expunere şi păstrare în condiţii optime a colecţiei.

— Foarte bine. Mă bucur să aud că te-ai pregătit pentru o discuţie în legătură cu clădirea bibliotecii şi colecţia pe care o va găzdui. Asta, desigur, în cazul în care domnul J. P. Morgan nu va considera că sugestiile tale denotă aroganţă, având în vedere că încă nu te-a angajat. Dar nu numai despre asta veţi discuta, nu-i aşa, Belle? zice mama, şi accentul ei sudist, slab de obicei, se intensifică acum, semn că ia în serios discuţia.

— Ce vrei să spui?

— Ce-i vei răspunde domnului J. P. Morgan atunci când te va întreba ce studii ai? Are de unde alege dintre atâţia bibliotecari, majoritatea cu diplome impresionante sau cel puţin aşa bănuiesc. Va trebui să-i dovedeşti că eşti demnă de

încrederea lui, adaugă ea ridicând din sprânceana dreaptă, așa cum face întotdeauna când este anxioasă sau sceptică.

Nu-mi place să recunosc, dar adevărul e că mama are un talent incredibil de a sesiza lucruri care mie îmi scapă. Nu m-am gândit cum îmi voi prezenta educația, și asta fiindcă pentru a deveni bibliotecar nu se cer studii speciale și în cei cinci ani de când lucrez la Princeton, nimeni nu m-a chestionat în legătură cu pregătirea mea academică.

— Am urmat cursul pentru cadre didactice.

— Și ce dacă? Doar nu aplici pentru un post de profesoară, zice mama încrucișându-și brațele la piept, ca și cum ea ar fi cea care m-ar intervieva în vederea angajării.

— Nu, sigur că nu.

Mă lupt să-mi maschez starea de iritare, conștientă că nu face decât să mă pună în gardă, pentru orice eventualitate, însă tonul cu care îmi vorbește îmi amintește de discuția pe care am purtat-o împreună în urmă cu șase ani. Atunci mă sfătuisese să o iau pe aceeași cale bătătorită pe care au mers mai ascultătoarele mele surori, Louise și Ethel. „Ar trebui să urmezi o carieră, precum cea de profesoară, pe care să o poți relua oricând, indiferent ce obstacole ai întâmpina”, susținuse ea. Însă atunci când o colegă de clasă mă informase că un post liber apăruse la biblioteca Universității Princeton, nimeni nu mă putuse convinge să nu mă prezint la interviu. Și după ce obținusem slujba, mama devenise mult mai conciliantă.

— Deci, din moment ce nu aplici pentru un post de profesoară, ce ai putea invoca la interviu în sprijinul tău?

Am mintea goală pe moment, apoi îmi vine o idee.

— Știi exact ce voi spune – că experiența dobândită la Princeton a fost pentru mine cea mai bună educație.

Mama râde încântată, după care, văzându-l pe Russell cum se foiește pe canapea, își duce degetul la buze.

— Ei bine, dacă așa nu o vei scoate la capăt, nu știu ce altceva ar putea să te salveze, șoptește ea. E perfect. Și cum tânărul domn Morgan va fi de față la interviu, se va bucura să te audă menționându-i alma mater și te va lăuda și mai abitir unchiului său.

Dăm din cap una spre cealaltă, însă mama se încruntă din nou.

— Dar dacă vei fi întrebată despre profesorii de la Princeton și pregătirea pe care ai făcut-o acolo? Despre „educația” primită, cum îi spui tu? Ce vei răspunde? La urma urmei, Princeton este un colegiu doar pentru bărbați.

Am revenit pe un teren sigur.

— Îi voi descrie pregătirea aprofundată de care am beneficiat din partea domnului Richardson, bibliotecarul-șef. Și voi menționa sfaturile primite de la domnișoara Charlotte Martins, care conduce departamentul de achiziții. În plus, nu voi uita de ucenicia pe care am făcut-o la Biblioteca Publică din New York și de cursul de bibliofilie urmat la Școala de vară a Colegiului Amherst.

— Excelent, draga mea, și mama lasă să-i scape un oftat ce sună aproape ca un fluierat ușor. Ce ocazie nemaipomenită să lucrezi direct cu domnul J. P. Morgan. Omul cel mai important din New York, poate chiar din întreaga țară.

Clatină din cap, parcă nevenindu-i să creadă ce noroc dăduse peste mine, iar eu îmi spun că după ce am fost supusă interogatoriului ei, s-ar putea ca interviul cu domnul Morgan să mi se pară floare la ureche.

Știi ce are de gând să spună înainte de a deschide gura.

— Tocmai pentru astfel de oportunități am recurs la soluția aceasta, zice ea din nou, ca și cum nu ar trebui doar să-mi explice, ci să mă și convingă. O fată de culoare pe nume Belle Marion Greener nu ar fi niciodată luată în considerare pentru ocuparea unui post subordonat direct domnului J. P. Morgan. Numai o fată albă cu numele Belle da Costa Greene ar putea beneficia de o astfel de oportunitate.

Cuvintele mamei fac ca trecutul să năvălească peste mine și să nu mă mai simt ca o femeie în toată firea, ci ca o fată de șaptesprezece ani. Era un început de seară și simțeam deja mirosul de pâine proaspăt coaptă și de tocană de pui. Ne mutaserăm din DC cu vreo zece ani înainte, atunci când tatei i se oferise o slujbă la Grant Monument Association¹, și între timp învățasem să mă bucur de oraș și mai ales de apartamentul nostru de pe West 99th Street, situat în apropiere de Central Park. La fel ca fratele și surorile mele, fusem încântată de mutarea în spațiul generos. Cu cele patru dormitoare care se deschideau din coridorul lung ce continua într-o parte cu camera de zi, iar în cealaltă cu bucătăria și sufrageria, casa ni se părea la fel de mare precum parcul.

În seara aceea stăteam așezată la masa din bucătărie și o ajutam pe Teddy să-și facă temele, când am fost întrerupte de niște strigăte. Am presupus că veneau de la vecinii noștri zgomotoși, un comis-voiajor cu nevastă și cinci băieți mici, cu părul blond ca paiul și cam neastâmpărați uneori.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama că asta urmărești, că asta ți-ai dorit dintotdeauna, a tunat vocea tatei. Ar fi trebuit

¹ Asociația pentru Conservarea Monumentului lui Ulysses S. Grant (n. tr.).

să știu din clipa când ai ales cartierul și l-ai păcălit pe proprietar pentru a pune mâna pe apartament.

— Tot ce am făcut a fost pentru binele copiilor, al tău și al meu, și vocea mamei, de obicei reținută, doar cu puțin peste nivelul unei șoaapte, a urcat aproape la fel de mult ca a tatei.

Am fost șocată să-i aud vorbind atât de tare. Firește, de-a lungul anilor observasem că schimbau tot mai puține priviri drăgăstoase, mai puține îmbrățișări și că nu-și mai furau săruturi ca altădată. Tensiunile dintre părinții mei crescuseră, dar presupusesem că asta era din pricina deselor plecări ale tatei, ca să strângă fonduri pentru asociație, ca și pentru a susține discursuri despre egalitatea în drepturi. Dar până atunci nu-i auzisem niciodată ridicând glasul. În familia Fleet nu se țipa.

Am înghețat. Până ce Teddy a început să se foiască pe scaun. I-am aruncat o privire și am văzut că tremura. Își așezase coatele pe masă și-și acoperise urechile. Am îmbrățișat-o scurt ca s-o liniștesc, după care am traversat holul și m-am apropiat de sufragerie ca să-i aud mai bine pe mama și tata.

— Și pe urmă mai e și chestiunea cu școlile, a continuat tata. Ai ținut morțiș ca să-i înscrii pe copii la școlile pentru albi.

— Pentru că îmi doresc să aibă parte de tot ce e mai bun în viață, a strigat mama.

— Ba nu, Genevieve, aici e vorba numai de tine. Asta e viața pe ți-ai dorit-o tu dintotdeauna.

— Cum poți să spui așa ceva? Vocea mamei tremura de supărare. Nu e vorba de ce mi-am dorit. Ci de ceea ce am fost nevoită să fac. Sunt o Fleet și mă mândresc cu moștenirea mea.

Tata a hohotit amar.

— Moștenirea *ta*! O, da, tu ești fiica ilustrațiilor Fleet, în timp ce eu sunt doar un umil nepot de sclavi. Te-ai căsătorit cu un Greener, un bărbat mai prejos de statutul tău social.

— Te rog, nu spune asta, Richard. Doar știi cât de mult te iubesc.

— Serios?

— Da, serios. Și știi că și tu mă iubești. Și de asta vreau să mă înțelegi. Mă acuzi pe nedrept că vreau să par altfel de cum sunt.

— Nu te acuz pe nedrept.

Am auzit foșnet de hârtii, apoi pe tata strigând:

— Uite dovada, chiar aici, sub nasul tău. La recensământ, ai declarat că suntem o familie de albi.

Tata era furios, iar eu nu înțelegeam de ce. Ce importanță aveau declarațiile de la recensământ ale mamei, din moment ce pielea noastră era la fel de albă ca a tuturor vecinilor de cartier? Eram chiar mai bălai decât imigranții nou sosiți pe care îi văzusem prin sudul Manhattanului, oameni de origine italiană sau mediteraneană, în orice caz, care pretindeau că sunt albi, deși nuanța pielii lor era ceva mai închisă. Eram convinsă că tata nu își dorea să locuim în cartierele înghesuite ale negrilor – Five Points, Greenwich Village, Tenderloin sau Harlem. Toată lumea știa ce condiții insalubre erau în multe dintre clădirile acelea cu chirii ieftine, pline de infractori și lipsite de toalete, chiar și de apă curentă, unde epidemiile izbucneau cu regularitate.

Ce era așa de rău, prin urmare, în a ne declara albi, din moment ce duceam viața unor oameni albi? Oricum,

problema nu fusese niciodată pusă în familia noastră, cel puțin nu de față cu noi, copiii. Și învățasem cu mult timp înainte, printre multe alte reguli de etichetă instituite de familia Fleet, că niciodată nu trebuie să discuți despre chestiuni legate de rasă, politică și religie în public, iar în particular, cât mai rar.

Vocea mamei a răsunat înăbușită și nu am putut distinge ce a răspuns. Pe urmă tata a vorbit din nou.

— Cum poți să nu înțelegi ce consecințe extraordinare au faptele tale, Genevieve? Ai oficializat statutul nostru de oameni albi. După toate eforturile mele în susținerea drepturilor egale pentru oamenii de culoare. După atâtea discursuri publice și atâtea articole în ziare și reviste în care am pledat pentru tratamentul egal al tuturor cetățenilor, indiferent de culoare pielii. În care am cerut să nu fim judecați și etichetați după numărul picăturilor de sânge african care ne curge prin vene, ci după caracterul și faptele noastre. În care i-am încurajat pe cei de un neam cu noi să nu se rușineze de moștenirea noastră, ci dimpotrivă, să ne unim toți negrii și cei de alte rase în lupta comună împotriva prejudecăților. Ceea ce ai făcut tu este contrar tuturor principiilor pe care le-am susținut și le-am apărat...

L-am auzit vorbind precipitat și nu mi-a venit să cred. Țsta să fie tatăl meu? Cum era oare posibil ca un bărbat renumit pentru abilitățile sale oratorice – celebrul Richard Greener, primul absolvent de culoare al unei facultăți de la Harvard, fost profesor la Universitatea South Carolina și fost decan al Facultății de Drept de la Universitatea Howard, omul care ținea discursuri prin toată țara – să fi rămas acum fără cuvinte?

— Nu înțelegi că fac ce e mai bine pentru noi toți, Richard? Mai ales aici, în New York. Orașul ăsta nu e ca DC, unde ne-am simțit protejați. Dar și acolo legile se schimbă și nu va mai fi la fel. Iar aici, prin asimilare, copiii noștri vor avea cele mai bune oportunități.

Vocea mamei redevenise calmă și limpede, semn că nu se lăsa clintită din convingerile ei de niciun tertip oratoric sau argument logic.

— Asimilare, așa îi zici tu? Dar nu asta faci. Nu încerci doar să te integrezi – pentru a oferi copiilor șanse la o educație mai bună, iar familiei, o locuință mai curată –, tu încerci să *fii* albă!

Nu-l auzisem niciodată pe tata atât de furios.

— Nu realizezi că faptele tale i-au făcut pe colegii mei activiști să mă evite? Nu înțelegi că faptele tale sunt motivul pentru care în Chicago, cei din Biroul Oamenilor de Culoare din Vest al Partidului Republican s-ar putea răzgândi în legătură cu numirea mea ca șef de campanie pentru alegerea ca președinte a lui McKinley? Cîrculă zvonuri că din pricină că locuiesc într-un cartier de albi și că lucrez exclusiv cu albi la asociație, sunt pe cale să trec de partea cealaltă a liniei de demarcație a culorilor. Au început să creadă că m-am acomodat atât de bine cu albi, încât îmi voi abandona propriul neam. Dacă se va afla că ne-ai declarat familie albă la recensământ, voi fi etichetat drept trădător și nimeni nu va mai vrea să mă angajeze sau să mă solicite să țin discursuri și să scriu articole pe teme rasiale. Și *asta*, Genevieve, e munca mea de o viață!

— Familia trebuie să fie întotdeauna pe primul plan, Richard. Eu. Copiii tăi. Noi trebuie să fim mai presus de orice, a replicat mama ridicând vocea.

— Când îți vei da seama, Genevieve, că facem parte dintr-o familie mai mare? aproape că a urlat tata. Din comunitatea oamenilor de culoare, de care ar trebui să fii la fel de mândră ca de familia Fleet. Ar trebui să înțelegi cât de important este să ajuți să crească această familie mare alături de a ta.

Tata, un bărbat atât de bălai încât multă lume îl credea alb, în ciuda discursurilor și acțiunilor sale, care dovedeau contrariul, părea să se fi calmat un pic, judecând după ton, însă glasul îi era la fel de ridicat atunci când a continuat:

— Declarându-te pe tine și pe copiii noștri albi e ca și cum ai fi întors spatele neamului tău. Ca și cum ai fi întors spatele propriului tău eu.

A urmat o pauză lungă, apoi tata a adăugat, de data aceasta aproape în șoaptă:

— Și mai rău, mi-ai întors spatele mie.

Un hohot de plâns a scăpat de pe buzele mamei.

— Lupta pentru drepturi egale s-a sfârșit, Richard. Și tu ai pierdut-o. *Noi* am pierdut-o acum cincisprezece ani, atunci când Curtea Supremă a respins Legea Drepturilor Civile, care ar fi permis oamenilor de culoare și de alte rase egalitatea la care eram îndreptățiți. Și totuși tu continui să crezi că lucrurile se vor schimba în bine. Dar vremea speranțelor a trecut; lucrurile nu se vor îmbunătăți. Dimpotrivă. Nu există decât alb și negru – nimic între – și culorile vor fi întotdeauna separate și niciodată egale. Vor avea grijă să le despartă prin segregare.

În vocea tatei s-a simțit resemnarea.

— Poate că ai dreptate, Genevieve, dar asta nu înseamnă că trebuie să capitulăm. Trebuie să ne continuăm lupta, să continuăm să dovedim de ce suntem în stare.

— Nu sunt de acord. Momentul capitulării a *sosit*. Forțele care se împotrivesc egalității în drepturi sunt prea puternice pentru a fi învinse. Dar noi, familia noastră, avem un avantaj. Avem de partea noastră pielea albă, Richard. Un dar de la Dumnezeu.

— Crezi că pielea albă ne-a fost dăruită de Dumnezeu? a replicat tata pe un ton peste măsură de furios. Nu te-ai gândit niciodată de ce suntem așa albi? Nu te-ai gândit niciodată la violența cu care oamenii albi ne-au tratat strămoșii?

Am icnit la auzul acestor vorbe. Firește că auzisem de astfel de situații, însă nimeni nu le adusese vreodată în discuție în casa noastră.

Riposta mamei a fost la fel de fermă ca declarațiile anterioare.

— În țara asta, noi, oamenii de culoare, trebuie să profităm de orice avantaj. Pielea deschisă la culoare ne oferă o alegere.

A făcut o pauză înainte de a anunța:

— Eu aleg albul pentru copii și pentru mine. Nu pot alege în locul tău, Richard, dar te implor: fă și tu aceeași alegere pentru noi. Pentru noi și pentru copiii noștri.

În liniștea așternută, tensiunea dintre ei s-a prelins prin camera de zi, a plutit înspre bucătărie și s-a coborât asupra mea.

Mi-am ținut respirația până ce pe hol au răsunat pași apăsăți ai tatei trecând pe lângă sufragerie ca o nălucă, ca o străfulgerare gri cu negru și cu ivory, în haine de aceeași nuanță cu cea a pielii. Ușa de la intrare s-a deschis cu un scârțâit, apoi s-a trântit și m-a lăsat într-o stare copleșitoare

de confuzie, supărare și de alean copilăresc care nu m-a părăsit de atunci cu adevărat niciodată.

Lucrurile și-au urmat apoi cursul dorit de mama. Nu aveam să mai fiu Belle Marion Greener, mândra fiică a lui Richard Greener, avocat, apărător al drepturilor omului și unul dintre afro-americanii luminați, și a lui Genevieve Fleet Greener, membră a elitei comunității oamenilor de culoare liberi din Washington, DC. Nu. La puțin timp după aceea, am acceptat decizia mamei ca fiind a mea proprie și am devenit o femeie albă pe nume Belle da Costa Greene.

POVESTEA LUI BELLE DA COSTA GREENE, O FEMEIE EXTRAORDINARĂ, CELEBRĂ PENTRU INTELIGENȚA, STILUL ȘI SPIRITUL EI

TÂNĂRA BIBLIOTECARĂ Belle da Costa Greene este angajată de magnatul J.P. Morgan să se ocupe de colecția lui de manuscrise, cărți și opere de artă rare, adăpostită în recent construita Bibliotecă Pierpont Morgan. Belle devine o figură omniprezentă în societatea newyorkeză de la începutul secolului trecut și unul dintre cei mai puternici oameni din lumea artei și a cărților, cunoscută pentru gustul ei impecabil și priceperea cu care negociază lucrări unice, contribuind la crearea unei colecții renumite în întreaga lume.

Dar Belle are un secret, pe care trebuie să-l protejeze cu orice preț. Nu s-a născut Belle da Costa Greene, ci Belle Marion Greener. Este fiica lui Richard Greener, primul absolvent de culoare de la Harvard și un bine-cunoscut susținător al egalității rasiale.

Va reuși ea să-și păstreze identitatea de femeie albă, construită atent, în lumea rasistă în care trăiește?

„Faptul că Belle și-a negat adevărata identitate pentru a se proteja pe sine și pe familia sa de persecuția rasială vorbește nu doar despre vremurile ei, ci și despre ale noastre. [...] Este o poveste fascinantă și importantă.”

THERESE ANNE FOWLER, autoarea bestsellerului *Un cartier select*

„O conversație intimă și extraordinară cu trecutul. [...] În timp ce Belle da Costa Greene își împlinește visurile renunțând la identitatea sa, ne întrebăm dacă am face sau am putea să facem același lucru, pentru a schimba irevocabil lumea literară și familia noastră. Un roman mustind de cultură, artă, literatură și pasiune – frumusețea și nesăbuiința dragostei sunt dezvăluite cu o uluitoare claritate.”

PATTI CALLAHAN, autoarea bestsellerului *A fost odată un dulap*

„O poveste remarcabilă, care este o ficțiune istorică strălucită și totodată un comentariu important și oportun asupra rasismului. [...] O lectură obligatorie.”

PAM JENOFF, autoarea bestsellerului *Fata cu stea albastră*